



Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ XIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 24 листопада 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

Перекладацькі інновації : матеріали XIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 24 листопада 2023 р. / редкол.: С. В. Баранова, І. К. Кобякова, О. В. Бровкіна та ін. – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 259 с.

У матеріалах подані тези XIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Перекладацькі інновації». До збірника увійшли наукові дослідження, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, мовознавства, лінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних літературознавчих досліджень.

Для мовознавців, перекладачів, викладачів і студентів філологічних та перекладацьких факультетів.

оригінальним сайтом видання “The Gardian”. Фейк було спростовано через велику кількість помилок в написанні. У статті написано «*Just nine years ago on such days the 5-day conflict in Georgia took place...*». Переклад: «*Дев’ять років тому, у ці дні...*». А правильно або ж краще сказати: «*Just nine years ago on this day...*» [1].

Оскільки щоб спростувати фейки подібного типу треба володіти англійською мовою, такий метод створення фейків орієнтований на людей, які не володіють або погано володіють мовою оригіналу.

Ці фактори можуть призвести до того, що реципієнти отримують невірну або спотворену інформацію. Тому важливо критично ставитися до інформації, що отримується з закордонних медіа, особливо якщо вона перекладена якоюсь іншою мовою, навіть українською.

1. Крим Реалії. Фейк про «план Заходу із розвалу Росії». URL: <https://ua.krymr.com/a/28692138.html>
2. Юлія Поліковська. У Росії піратський сервіс перекрутив зміст діалогу про обстріл Маріуполя в американському серіалі, — Роднянський. Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/33086/2023-09-29-u-rosii-piratskyi-servis-perekrutyv-zmist-dialogu-pro-obstril-mariupolya-v-amerykanskomu-seriali-rodnyanskyi/>
3. Deutsche Welle. Пропаганда. URL: <https://www.dw.com/uk/%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0/t-19028608>

РЕФЕРОВАНИЙ ПЕРЕКЛАД: МЕТОДИ, ПРИЙОМИ ТА СПОСОБИ

Коваль Г. Р.

*Науковий керівник – канд. філол. наук, професор Кобякова І. К.
Сумський державний університет*

Реферований переклад – це важливий елемент міжнародної комунікації та вивчення іноземних мов, що відіграє ключову роль у здійсненні обміну інформацією та знаннями між різними мовними спільнотами. Переклад – це не просто передача слів з однієї мови на іншу, але і передача суті тексту та його контексту. Реферований переклад вимагає від перекладача навичок аналізу та рефлексії, щоб

передати думки, ідеї, інтонацію та стиль автора мови-джерела, зберігаючи при цьому якість і зміст оригіналу.

Особливості реферованого перекладу досліджували такі науковці як Копильна О. М., Карабан В. І., Верба Г. Г., Орличенко О. В., Приходько М. П. та інші.

Реферований переклад – це такий вид письмового перекладу, в якому зміст першотвору передається скорочено, стисло, так що вся основна інформація вміщується в ньому. Реферований переклад використовується для відтворення будь-якого тексту, крім художнього поетичного. Як правило, його застосовують у роботі в науково-дослідних або інформаційних установах, бібліотеках, тобто там, де є необхідність швидкого ознайомлення з основними ідеями твору (статті, брошури, монографії) [4, с. 5].

Основними вимогами щодо реферованого перекладу є такі: використання стандартної термінології, добір еквівалентів до нових термінів, мовних кліше або опис поняття, якщо еквівалента в мові перекладу не існує; дотримання стилю оригінального твору (публіцистична стаття перекладається публіцистикою, науково-технічна література – мовою науково-технічної літератури); всі аббревіатури та скорочення розшифровуються; якщо наявні формули, вони обов'язково передаються в рефераті; за необхідності використовується міжнародна система одиниць. Решта вимог стосується будь-якого перекладу [3, с. 72].

Слід також зазначити, що особливістю реферованого перекладу будь-якої меншої чи більшої праці є можливість обмеження його лише перекладом одних висновків, що зазвичай додаються на завершення наукової праці. Залежно від обсягу оригіналу/праці та новизни й складності проблеми, що ставиться чи висвітлюється в праці, як і залежно від уміння перекладача сконцентрувати виклад найголовнішої думки/змісту, що висвітлюється в оригіналі, найкоротший текст реферативного перекладу може становити від однієї п'ятої до однієї третьої, а то й половини невеликої науково-технічної статті [5, с. 7].

Реферований переклад належить до скорочених варіантів перекладу, який передбачає неповну передачу змісту оригіналу. Серед інших різновидів «неповного» перекладу – анотаційний, аспектний, фрагментарний – реферований переклад вважають найбільш ефективним способом обробки іншомовного першоджерела, який дозволяє ознайомитися з його основним змістом [1, с. 147].

Його призначення – передавати мовою перекладу основні наукові, соціально-політичні, економічні, правові, медичні висновки та пропозиції за збереження цілісності речень та абзаців, їх змісту й структурно-стилістичних особливостей оригіналу в мові перекладу. У зв'язку з цим процедура підготовки перекладачем тексту для реферованого перекладу значно відрізняється від підготовки попередніх типів скороченого перекладу [2, с. 136].

Так, на першому/початковому етапі перекладач найуважніше перечитує речення за реченням запропонований для перекладу текст і визначає ті речення та абзаци, що передають основний зміст праці/тексту, що реферується. Другим етапом стає виокремлення зовнішніми засобами – обведення олівцем, фломастером чи обклеювання кольоровим папером або будь-яке інше позначення тих фрагментів тексту, що відібрані для перекладу [4, с. 136]. Третім етапом виконання реферованого перекладу стає власне сам процес відтворення змісту й структурно-стилістичних та лексичних (насамперед термінологічних) особливостей виокремлених речень та абзаців. Нарешті, четвертим, завершальним етапом стає зведення виокремлених фрагментів тексту/праці в логічно узгоджений текст.

Необхідно зазначити, що сфери використання реферативного перекладу не такі широкі, як інших видів скороченого перекладу. Реферативний переклад, як правило, використовується відповідальними особами науково-дослідних установ, керівниками лабораторій, заводів, великих торгівельних центрів для попереднього ознайомлення зі змістом інтригуючої наукової статті, тез наукової доповіді, технічним винаходом/засобом чи певним розділом/параграфом більшої за обсягом наукової праці, яка потім, у разі її наукової цінності, повністю перекладається тією чи іншою мовою зацікавленого замовника [4, с. 6].

Таким чином, сфери використання реферованого перекладу обмежуються певними особами/групами осіб із наукових, технічних, правових установ і галузей знань. Проте реферований переклад як частковий тип відтворення змісту й структурно-стилістичних особливостей оригіналу взагалі не може використовуватися при перекладі художньої літератури, особливо віршових/поетичних творів.

Розуміння цих проблем і викликів допомагає перекладачам розвивати вміння та стратегії для вирішення їх та забезпечення точності та зрозумілості реферованого перекладу. Саме тому для забезпечення адекватності реферованого перекладу перекладачеві

варто брати до уваги усі ці виклики, а тому й пам'ятати різні види стратегій, які можуть бути застосовані.

Отже, реферований переклад є важливим інструментом для сприяння розумінню та співпраці між різними культурами і мовами у сучасному світі. Він виконує важливу роль у міжнародній комунікації та культурному обміні. Цей вид перекладу допомагає зберегти унікальні особливості мови та культури автора. Він робить тексти більш доступними для людей, які не мають достатньої компетенції в мові оригіналу, що особливо важливо в інформаційному віці, коли доступ до інформації є критичним.

Вивчення реферованого перекладу вносить важливий вклад у розвиток перекладознавства. Він розкриває нові методи та підходи до перекладу, сприяючи розумінню процесу перекладу з більш глибокої та аналітичної точки зору.

1. Бармак О. В. Інформаційна технологія автоматизованого анотування та реферування цифрових текстів / О. В. Бармак, О. В. Мазурець, А. В. Живілік // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. Техн. науки. – 2017. – № 4. – С. 147–158.
2. Копильна О. М. Практика реферативного перекладу : Київ. Видавництво Ліра-К, 2019. – 136 с.
3. Лутовинова В. І. Реферування як процес мікроаналітичного згортання інформації / В. І. Лутовинова ; наук. ред. Г. М. Швецова-Водка ; АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ, 2007. – 72 с.
4. Мізін К. І. Вступ до мовознавства. – Кременчук: Вид-во КНУ, 2011. – С. 5 – 11.
5. Сорока М. Система реферування українських наукових видань (основні концептуальні положення / М. Сорока // Бібл. вісн. – 1999. – № 3. – С. 5–7.